

Zdzisław Krzemiński

Adwokat w orzecznictwie Sądu
Najwyższego : (Izba Cywilna i
Administracyjna¹ oraz Izba Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych, lata
1986-1992)

Palestra 36/7-8(415-416), 85-93

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adwokat w orzecznictwie Sądu Najwyższego

(Izba Cywilna i Administracyjna¹ oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, lata 1986-1992)²

I. Wpis na listę

1. „Minister Sprawiedliwości - uwzględniając odwołanie zainteresowanego kandydata od ostatniej decyzji organu adwokatury odmawiającej wpisu na listę adwokatów - wydaje decyzję wyłączenie w zakresie wpisu na listę adwokatów (art. 47 ust. 2 ust. z 26.V.1982 r. p.o a., Dz.U. Nr 16, poz. 124).

Okręgowa rada adwokacka jest uprawniona do wniesienia skargi do NSA na decyzję Ministra Sprawiedliwości wydaną w zakresie art. 47 ust. 2 p.o a. zarządzającą wpis kandydata na listę adwokatów; uprawnienia takie nie przysługują zespołowi adwokackiemu”.

Orz. SN z dnia 30 lipca 1987 r. III PZP 15/87, „Palestra” 1988, nr 1-2, s. 115; OSN 1989, poz. 25.

Teza słuszna. Opiera się na prawidłowej wykładni art. 47 ust. 2 p. o a. Uprawnienia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisów nie mogą wykraczać poza określone ustawą granice. Art. 47 ust. 2 p. o a. mówi zaś wyraźnie, że uprawnienia Ministra Sprawiedliwości dotyczą wyłącznie wpisu.

Niestety, ówczesny Minister Sprawiedliwości był innego zdania i w dniu 30 września 1988 r. złożył wniosek do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały zawierającej odpowiedź na pytanie, czy Minister Sprawiedliwości zarządzając wpis może wyznaczyć siedzibę.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął uchwałę następującej treści:

2. „Uwzględniając odwołanie od decyzji określonej w art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, Minister Sprawiedliwości, zarządzając wpis na listę adwokatów, jest uprawniony do wyznaczenia siedziby.”

Uchwale tej nadano moc zasady prawnej.

Uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 30 września 1988 r. III PZP 53/87, „Palestra” 1989, nr 5-7 s. 136.

W ten sposób zostały ograniczone uprawnienia okręgowych rad adwokackich w zakresie prowadzenia polityki tzw. rozmieszczenia. Jest to niepotrzebne powiększanie i tak już mocno rozbudowanych uprawnień nadzoru resortowego nad samorządem adwokackim.

¹ Według nowego podziału organizacyjnego w Sądzie Najwyższym: Izba cywilna oraz Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń społecznych.

² Opracowanie niniejsze stanowi dalszy ciąg artykułów autora, opublikowanych pod tym samym tytułem w numerach „Palestry” 3/57, 11/59, 6/61, 3/63, 12/64, 5/69, 9/73, 10/75, 5-6/78, 7-9/81, 3-4/85 oraz 8-9/88.

3. „Zespół adwokacki nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 28 k.p.a. w związku z art. 197 pkt 1 k.p.a. do zaskarżenia decyzji Ministra Sprawiedliwości wydanej na podstawie art. 47 ust. 2 p. o a.”

Orz. SN z dnia 13 października 1987 r. III PAN 1/87, „Palestra” 1988, nr 10, s. 108.

Jest to powtórzenie poglądu przedstawionego w wyżej przytoczonym orzeczeniu SN z dnia 30 lipca 1987 r. III PZP 15/87.

4. „1. Art. 60 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. p. o a. (Dz.U. Nr 16, poz. 124) nie uprawnia Naczelnej Rady Adwokackiej do uchylenia uchwały okręgowej rady adwokackiej o wpisie na listę aplikantów adwokackich.

2. Art. 14 ust. 1 powołanej ustawy nie uprawnia Ministra Sprawiedliwości do zaskarżenia uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej uchylającej uchwałę okręgowej rady adwokackiej o wpisie na listę aplikantów adwokackich”

Uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 30 września 1988 r. III PZP 19/88, OSN 1989, poz. 48. Uchwale nadano moc zasady prawnej.

Zasady wpisu na listę aplikantów adwokackich zostały precyzyjnie uregulowane w prawie o adwokaturze. O wpisie na listę aplikantów adwokackich decyduje okręgowa rada adwokacka (art. 68 w zw. z art. 75 p. o a.). O treści uchwały zawiadamiany jest Minister Sprawiedliwości, który może zgłosić sprzeciw w terminie 30 dni od daty otrzymania uchwały. Ustawa nie przyznaje natomiast żadnych praw nadzorczych w zakresie dokonanego wpisu Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Prawidłowa wykładnia gramatyczna i systemowa przemawia za tezą przyjętą w uchwale Sądu Najwyższego.

5. „Uchwała organu samorządu adwokackiego o wpisie na listę adwokatów i wyznaczenie siedziby niezgodnie z wnioskiem zainteresowanego stanowi decyzję odmowną w rozumieniu art. 47 §2 ustawy z dnia 20 maja 1982 r. prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16 poz. 124). Uwzględniając powołanie zainteresowanego od takiej decyzji Minister Sprawiedliwości zarządza wpis na listę adwokatów z jednoczesnym wyznaczeniem siedziby”

Uchwała SN z dnia 12 października 1989 r. III PZP 27/89, „Palestra” 1990, nr 4-5, s. 38.

Głoszony w uchwale pogląd odnośnie do wyznaczania siedziby przez Ministra Sprawiedliwości opiera się na przyjętej uprzednio przez Sąd Najwyższy zasadzie, wyrażonej w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 30 września 1987 r. III PZP 53/87, cyt. wyżej w pkt. 2. Uchwała bardzo dyskusyjna.

Z zagadnieniem wpisów na listę łączą się tzw. rozmieszczenie ustalające liczbę adwokatów i aplikantów adwokackich mogących wykonywać zawód na terenie izby. Z art. 58 p 7 p. o a. wynika, że Naczelna Rada Adwokacka ustala plan rozmieszczenia w „porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości”. W praktyce powstała wątpliwość co do wykładni słowa „porozumienie”. Konkretnie chodziło o to, czy jeśli stanowisko Naczelnej Rady Adwokackiej nie jest zbieżne ze stanowiskiem Ministra Sprawiedliwości, należy przyjąć, że do ustalenia planu rozmieszczenia nie może dojść. Sprawa dotarła do Sądu Naj-

wyższego w związku z rewizją nadzwyczajną złożoną przez Ministra Sprawiedliwości. Rozpoznając rewizję nadzwyczajną Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów (w dniu 7 grudnia 1988 r., wyjaśnił, że „porozumienie” oznacza dążenie do uzgodnienia stanowisk. Brak uzgodnienia nie może jednak blokować powzięcia przez Naczelną Radę Adwokacką uchwały o tzw. rozmieszczeniu adwokatów (uchwała nie publikowana). Teza zgodna z poglądem wypowiedzanym przez samorząd adwokacki.

II. Zespoły adwokackie

1. „1. W postępowaniu dotyczącym przyjęcia adwokata do zespołu adwokackiego - w sprawach nie uregulowanych w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124) stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Od uchwały okręgowej rady adwokackiej nie uwzględniającej odwołanie adwokata od uchwały zebrania zespołu odmawiającej przyjęcia do zespołu adwokackiego przysługuje skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego”.

Uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 30 września 1988 r. III PZP 55/87, „Palestra” 1989, nr 5-7, s. 133

Uchwale nadano moc zasady prawnej.

Teza słuszna. Opiera się na wykładni art. 1 §2 k.p.a. rozszerzającego zakres obowiązywania ogólnego postępowania administracyjnego na decyzje wydawane przez organizacje samorządowe.

2. „W świetle art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze adwokat spokrewniony do drugiego stopnia lub

spowinowacony w pierwszym stopniu z osobą pełniącą funkcje sędziego Sądu Najwyższego lub prokuratora Prokuratury Generalnej może być członkiem zespołu adwokackiego w okręgu Izby Adwokackiej w Warszawie.”

Uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 8 czerwca 1988 r. III AZP 7/88, OSN 1989, nr 1, poz. 5.

Teza bardzo wątpliwa. Jak wiadomo, art. 19 ust. 2 prawa o adwokaturze stanowi, że nie może być członkiem zespołu adwokat w okręgu tej izby, w którym spokrewniona z nim osoba do drugiego stopnia lub spowinowacona w pierwszym stopniu pełni funkcje sędziowskie, prokuratorskie lub w organach dochodzeniowo-śledczych. Tekst ten jest naprawdę wyraźny. Mówi o sędziach, prokuratorach i osobach organów śledczych niezależnie od tego, czy zakres ich uprawnień dotyczy tylko jednej izby czy też całego kraju. Skoro siedzibą Sądu Najwyższego (to samo dotyczy Prokuratury Generalnej) jest Warszawa, przeto sędzia tego zespołu pełni swe funkcje w Warszawie, i tu, w tym mieście, działają rygory przewidziane w art. 19 p. o a.

3. „Za szkodę spowodowaną klientowi uchybieniem adwokata-członka zespołu adwokackiego - powinności starannego działania przy wykonywaniu zlecenia udzielenia pomocy prawnej ponosi odpowiedzialność tylko zespół adwokacki”.

Uchwała SN z dnia 11 marca 1988 r. III CZP 12/88, „Palestra” 1988, nr 10, s. 112.

Pogląd bardzo dyskusyjny. Sąd Najwyższy przywiązuje zbyt dużą wagę do faktu, że klient zawiera umowę zlecenia z zespołem adwokackim, a nie z adwokatem. Przechodzi jednak do porządku

dziennego nad faktem, że „pełnomocnictwa klient udziela adwokatowi” (art. 21 ust. 1 p. o a.). Mamy więc do czynienia z dwoma umowami: zlecenia - zawartą z zespołem, i pełnomocnictwa - zawartą z adwokatem. Niewykonanie którejkolwiek z umów pociąga za sobą konsekwencje cywilne określone w art. 471 k.c. Ograniczanie więc odpowiedzialności cywilnej tylko do zespołu adwokackiego nie może być uznane za trafne.

4. „Oznaczenie podmiotu, który zamierza podjąć - na podstawie art. 24 ustawy z 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324) - działalność gospodarczą w zakresie obsługi prawnej podmiotów gospodarczych, może zawierać słowa „zespół adwokatów i radców prawnych”

Uchwała SN z dnia 16 sierpnia 1989 r. III CZP 71/89, „Gazeta Prawnicza” z 1990, nr 1.

Przedstawiony w uchwale pogląd nie zasługuje na akceptację. Przyjęta przez spółkę nazwa wprowadza przyszłego klienta w błąd, gdyż stwarza sugestię, że chodzi o zespół adwokacki, który z mocy art. 17 prawa o adwokaturze powołany jest do świadczenia usług prawnych. Fakt, że o to chodzi w tej sprawie, wynika z tego, iż w nazwie unika się ujawnienia, że chodzi o spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, eksponuje się zaś słowa „zespół adwokacki”. Mamy przede wszystkim klasyczny przykład tzw. „nieuczciwej konkurencji”. Jak zaś wiadomo, przepisy kodeksu handlowego (art. 26-38), oraz ustawa o działalności gospodarczej (art. 12 ust. 2) wyraźnie mówi o tym, że podmiot gospodarczy powinien być oznakowany w sposób wyraźny i nie powinien wprowadzać klienta w błąd.

III. Kancelaria indywidualna.

1. „Wniosek okręgowej rady adwokackiej przewidziany w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 124) jest niezbędnym warunkiem wszczęcia postępowania w sprawie o wyrażenie zgody przez Ministra Sprawiedliwości na wykonywanie przez adwokata zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem”.

Uchwała SN z dnia 27 września 1989 r. III PZP 34/89, „Palestra” 1990, nr 4-5, s. 36.

Wykładnia zgodna z brzmieniem art. 4 p. o a. W praktyce oznacza to, że Minister Sprawiedliwości nie może z „urzędu” udzielić zgody bez stosownego wniosku okręgowej rady adwokackiej.

2. „Na uchwałę Naczelnej Rady Adwokackiej utrzymującej w mocy uchwałę okręgowej rady adwokackiej o odmowie wystąpienia z wnioskiem do Ministra Sprawiedliwości o wyrażenie zgody na wykonywanie przez adwokata zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem (art. 4 ust. 3 p. o a.) przysługuje zainteresowanemu skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego”.

Orz. SN z dnia 11 października 1990 r. III AZP 11/90, OSN 1991, poz. 49.

Już w uchwale z dnia 30 września 1988 r. (III PZP 55/87) Sąd Najwyższy przyjął, że w postępowaniu dotyczącym przyjęcia adwokata do zespołu adwokackiego stosuje się, w zakresie nie uregulowanym w prawie o adwokaturze, przepisy k.p.a. Zdaniem Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia organów samorządu adwokackiego w zawodowych spra-

wach adwokatów mają charakter indywidualnych decyzji administracyjnych. W konsekwencji przyjęcia takiego poglądu ostateczna decyzja organów samorządu adwokackiego w zakresie uprawnień do wykonywania zawodu podlega kontroli ze strony Naczelnego Sądu Administracyjnego. Obecna redakcja przepisów dotyczących właściwości rzeczowej Naczelnego Sądu Administracyjnego, wyrażająca się w klauzuli generalnej (ustawa z dnia 24 maja 1990 r. Dz.U. Nr 34, poz. 201), potwierdza ten pogląd.

Należy jednak mieć na uwadze to, że zgoda samorządu na wykonywanie zawodu przez adwokata w formie praktyki indywidualnej ma charakter uznaniowy, a wobec tego kontrola ze strony Naczelnego Sądu Administracyjnego powinna ograniczyć się tylko do strony formalnej. Chodzi jedynie o ustalenie, czy władze samorządowe nie przekroczyły granic uznania.

IV. Doręczanie pism sądowych

„Naruszenie określonego art. 133 §3 zdanie drugie k.p.c. sposobu doręczania, np. przez skierowanie pisma do rąk pełnomocnika procesowego (radcy prawnego) państwowej jednostki organizacyjnej, pozbawione jest skutków prawnych i należy je uważać za niebyłe.”

Orz. SN z dnia 11 marca 1987 r. I CZ 17/87, OSPiKA 1988, poz. 93.

Teza trafna, gdyż opiera się na wyraźnie brzmiącym tekście. Należy jednak mieć na uwadze, że art. 133 §3 k.p.c. został znowelizowany ustawą z dnia 13 lipca 1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 318). W tekście tego przepisu zamiast słów „państwowej jednostce orga-

nizacyjnej” wprowadzono słowa „Skarbowi Państwa”. Obecnie sytuacja wygląda tak, że jeśli chodzi o przedsiębiorstwa państwowe, to w wypadku ustanowienia pełnomocnika procesowego, doręczenia należy dokonywać tej osobie. Jeżeli jednak stroną jest Skarb Państwa, to wówczas doręczenie temu podmiotowi powinno być dokonane do rąk pracownika upoważnionego do odbioru pism.

Patrz też w tej kwestii A.Żab ski: Glosa do orzeczenia z dnia 11 marca 1987 r., OSPiKA 1988, poz. 93.

V. Pełnomocnik z urzędu

1. „W razie cofnięcia przez sąd zwolnienia od opłat sądowych i ustanowienia adwokata z urzędu, wygasa pełnomocnictwo procesowe tego adwokata”.

Uchwała SN z dnia 10 sierpnia 1990 r. III CZP 38/90, „Wokanda” z 1990 r. nr 3.

Pełnomocnictwo adwokata z urzędu wygasa w wypadku: spełnienia celu, do którego pełnomocnik został powołany, wypowiedzenia dokonane przez klienta, zwolnienia od tego obowiązku przez radę adwokacką lub zespół adwokacki i, wreszcie, jak słusznie stwierdzono w uchwale III CZP 38/90, w wypadku cofnięcia zwolnienia od kosztów.

Patrz też w tej kwestii Z.Kr z e m i ń s k i: Wygaśnięcie pełnomocnictwa adwokata z urzędu w sprawie cywilnej, „Palestra” 1972, nr 3, s. 7, tegoż autora: Adwokat w sądowym postępowaniu cywilnym, Warszawa 1971, s. 135.

Wymieniłem sytuacje najbardziej typowe, w których następuje wygaśnięcie pełnomocnictwa. Nie jest to jednak peł-

ny rejestr, jako że pełnomocnictwo adwokata z urzędu wygasa także w razie śmierci strony lub utraty przez nią zdolności sądowej oraz w wypadku śmierci pełnomocnika lub utraty przez niego zdolności procesowej lub kwalifikacji zawodowych.

2. „Koszty nie opłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez adwokata z urzędu stronie wygrywającej sprawę, podlegają zasądzeniu od przeciwnika procesowego na rzecz tej strony, a nie na rzecz adwokata czy na rzecz zespołu adwokackiego”.

Uchwała SN z dnia 1 marca 1989 r. III CZP 12/89, „Palestra” 1990, nr 2-3, s. 59.

Pogląd ten był już przedstawiony w orz. SN z dnia 2 listopada 1954 r. 2 CZ 248/54 (PiP 1955/5/150). Dodajmy jednak, że adwokat z urzędu w tej sytuacji ma prawo do uzyskania klauzuli wykonalności w granicach należnej mu kwoty.

Patrz też Z. Krzeмиński: Uwagi do art. 122 k.p.c. (w:) Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego (praca zbiorowa, Warszawa 1989, t. I, s. 239).

3. „1. Nie jest wyłączone przyznanie w sprawie cywilnej od Skarbu Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokata także przy wzajemnym zniesieniu między stronami kosztów procesu (art. 100 zd. 1 k.p.c.).

2. „Poniesione przez Skarb Państwa koszty nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (art. 29 ust. 1 p. o a.) nie należą do wydatków w rozumieniu art. 2 i art. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych”.

Uchwała SN z dnia 5 kwietnia 1991 r. III CZP 22/91, OSN 1992, poz. 18.

Tezy słuszne. Adwokatowi należy się wynagrodzenie za wykonaną z urzędu pracę w charakterze pełnomocnika.

4. „Sąd nie jest związany spisem kosztów adwokata, ustanowionego z urzędu, jeżeli kosztami procesu w sprawie cywilnej obciążony został przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy prawnej z urzędu”.

Uchwała SN z dnia 10 sierpnia 1990 r. III CZP 40/90, „Palestra” 1991, nr 1-2, s. 58.

Teza zaskakująca. Prowadzi ona do takiej sytuacji, że będziemy mieli dwie kategorie pełnomocników. Pierwsza kategoria - to pełnomocnicy z wyboru, i ci będą mieli prawo do żądania zasądzenia kosztów adwokackich zgodnie z przedstawionym rachunkiem z zespołu adwokackiego (patrz orzeczenia SN: II CZ 37/70, OSN 1971, poz. 32; IV PZ 24/75, OSN 1975, poz. 50, oraz V KZP 4/89, „Palestra” 1991, nr 1-2, s. 60). Druga kategoria - to pełnomocnicy z urzędu, którzy będą mieli tylko prawo do najniższego wynagrodzenia ustawowego, mimo że wykonują tak samo ciężką pracę, jak ci pierwsi. Czyli za identyczną pracę może być wypłacone różne wynagrodzenie.

VI. Koszty sądowe

1. „Sąd może zasądzić na rzecz strony zastąpionej przez adwokata, oprócz poniesionych przez nią kosztów postępowania cywilnego wykazanych w spisie (art. 109 k.p.c.), również nie wymienione w tym spisie koszty sądowe.”

Uchwała SN z dnia 23 lutego 1989 r. III CZP 118/88 „Palestra” 1990, nr 2-3, s. 57.

W tej sprawie Sąd zasądził, oprócz kosztów zastępstwa adwokackiego według przedstawionego spisu, ponadto kwotę 1000 złotych tytułem zwrotu wpisu sądowego. Trafnie uznano, że orzekanie wynikające z treści art. 109 k.p.c. („na wniosek”) dotyczy jedynie kosztów adwokackich.

2. „Art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma zastosowania do zażalenia wniesionego przez adwokata na postanowienie odrzucające zażalenie na postanowienie dotyczące wynagrodzenia biegłego”.

Uchwała SN z dnia 14 czerwca 1991 r. III CZP 50/91, OSN 1992, poz. 39.

3. „W sprawie wszczętej na skutek wniosku podlegającego opłacie w wysokości stałej nie można odrzucić - bez wezwania o uiszczenie opłaty - wniesionego przez adwokata zażalenia na postanowienie sądu, jeżeli od tego środka zaskarżenia pobiera się ulamkową część wpisu stałego”.

Uchwała SN z 10 maja 1990 r. III CZP 23/90, „Wokanda” z 1990 r., nr 4.

Pobieranie od zażalenia w przypadkach przewidzianych przez §17 ust. 1 rozporządzenia MS z dnia 26 października 1989 r. w sprawie określenia wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 60, poz. 359) połowy wpisu stałego powoduje utratę przez ten wpis charakteru opłaty stałej. Dlatego nie można stosować w tym wypadku rygoru (odrzuć pisma) przewidzianego w art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Patrz też w tej kwestii Z. Krzemiński: Adwokat w orzecznictwie SN, „Palestra” 1988, nr 8-9, s. 62. Podaję

tam orzecznictwo SN dotyczące stosowania art. 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

VII. Termin rewizyjny

„Jeżeli koniec terminu tygodniowego do żądania sporządzenia uzasadnienia wyroku przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy, bieg terminu do wniesienia rewizji należy liczyć od dnia następnego (art. 371 §2 k.p.c. w zw. z art. 165 §1 k.p.c. i art. 115 k.c.)”

Uchwała SN z dnia 5 października 1990 r. III CZP 54/90, „Wokanda” z 1990 r. nr 39.

VIII. Emerytura

„Podstawę prawną emerytury adwokata - członka zespołu adwokackiego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacane adwokatowi, przyjęte do ustalenia składki na ubezpieczenie społeczne”.

Uchwała SN z dnia 22 marca 1989 r. III UZP 8/89, „Palestra” 1990, nr 2-3, poz. 61.

Pogląd nie wymagający komentarza.

IX. Odpowiedzialność dyscyplinarna

1. „Do zastosowania odpowiedzialności dyscyplinarnej nie jest wystarczające ogólne obwinienie adwokata lub aplikanta adwokackiego o postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godności zawodu bądź naruszenie obowiązków zawodowych bez skonkretyzowania sprzeczności czynu lub postępowania z wyraźnym przepisem prawa, zasadą etyki zawodowej lub godności zawodu albo określonym w przepisach regulujących wykonywanie zawodu adwo-

kackiego lub innych, obowiązkiem zawodowym. Pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokata lub aplikanta adwokackiego może nastąpić po uprzednim wyraźnym wskazaniu i właściwym zakwalifikowaniu pod względem prawnym do jednej z wymienionych grup podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej, dokładnie określonego czynu lub postępowania, którego indywidualne znamiona wypełniają przedmiot lub mieszczą się w treści co najmniej jednej z ogólnie sformułowanych grup podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej w art. 80 prawa o adwokaturze.”

Orz. SN z dnia 26 lipca 1990 r. I PAN 1/90, „Palestra” 1991, nr 1-2, s. 61.

Strasznie długa i redakcyjnie „rozdęta” teza, a w gruncie rzeczy chodzi o to, że w postępowaniu dyscyplinarnym należy posłużyć się precyzyjnie zredagowanymi zarzutami ze wskazaniem, jaka zasada etyki adwokackiej została naruszona.

2. „Jeżeli czyn obwinionego zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego następuje na podstawie art. 105 k.k. w związku z art. 92 ust. 2 prawa o adwokaturze, to znaczy nie wcześniej niż przedawnienie karne. Nie ma wówczas zastosowania art. 92 ust. 4 prawa o adwokaturze, przewidujący przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego po upływie 3 lat od jego popełnienia”.

Orz. SN z dnia 25 września 1987 r. I PAN 18/87, „Palestra” 1988, nr 1, s. 100.

Na marginesie cytowanych wyżej orzeczeń należałoby przypomnieć, że nie każde popełnienie przestępstwa kar-

nego powoduje automatycznie odpowiedzialność dyscyplinarną adwokata. Tak np. naruszenie przez adwokata zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym nie może być w każdym wypadku zakwalifikowane jako przewinienie dyscyplinarne. W każdym takim wypadku należy wnikliwie rozważyć, czy konkretny czyn narusza zasady etyki lub godności zawodu. Można mówić o przewinieniu dyscyplinarnym np. wówczas, gdy sprawca wypadku drogowego znajdował się w stanie nietrzeźwości lub po wypadku nie udzielił pomocy poszkodowanemu.

Przewinieniem dyscyplinarnym jest taki czyn, który godzi w zasady etyki adwokackiej lub w poczucie godności zawodu adwokackiego.

3. „Zasada ograniczenia możliwości skazania oskarżonego po raz pierwszy w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ma zastosowanie także do postępowania dyscyplinarnego adwokatów.”

Orz. SN z dnia 11 czerwca 1991 r. I PAN 2/91, „Palestra” 1991, nr 11-12, s. 62.

Teza słuszna. Chodzi o to, by adwokat nie był pozbawiony możliwości skorzystania ze środka odwoławczego.

X. Pełnomocnik

„Nie może być pełnomocnikiem procesowym osoba, której strona powierzyła zarząd majątku lub interesów jedynie w celu dochodzenia określonego roszczenia (art. 87 §1 k.p.c.)”

Orz. SN z dnia 21 maja 1991 r. III CZP 41/91, PUG z 1992 r., nr 1, s. 27.

Uchwała ta zapadła w związku z pytaniem prawnym, które brzmiało: czy można uznać za osobę uprawnioną do występowania w charakterze pełnomoc-

nika procesowego Spółkę Akcyjną, jeżeli podstawą do udzielenia pełnomocnictwa w sprawie o odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia majątkowego jest powierzenie tej spółce po powstaniu szkody zarządu majątkiem i interesami powoda w sposób nie określający bliżej przedmiotu tego zarządu w celu dochodzenia roszczenia odszkodowawczego? Udzielona w przytoczonej tezie odpowiedź nie jest precyzyjna, gdyż nie zawiera odpowiedzi na wszystkie wątpliwości zawarte w pytaniu. Art. 87 §1 k.p.c. mówi, między innymi, o osobie sprawującej zarząd majątku lub interesów strony oraz osobie pozostającej ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia.

Użyte w art. 87 §1 k.p.c. słowo „osoba” przemawia za tym, że pełnomocnikiem może być albo osoba fizyczna, albo osoba prawna. Charakterystyczne jest także i to, że słowo „stały” użyte zostało tylko przy zleceniu, a nie przy zarządzie. Na podstawie brzmienia tego przepisu należy przyjąć, że nawet niestały zarząd daje podstawę do występowania w charakterze pełnomocnika procesowego pod warunkiem, że przedmiot sporu wchodzi w zakres majątku objętego zarządem. Bez znaczenia jest okoliczność związana z datą zawartej umowy. Umowa zarządu może być zawarta nawet po powstaniu szkody i po zawiśnięciu sprawy w sądzie.

Z. Krzemiński